

«EN AV VERDENS STORE KUNSTSKATTER I FARE - EDVARD
MUNCHS MALERIER SMULDRER OPP»

Av Børre Haugstad/VG - Metoderapport

De viktigste lærdommene:

I. DEN JOURNALISTISKE METODEN

Alle gode avsløringer - «graving» - er ikke nødvendigvis alltid resultat av vanskelige undersøkelser som tar lang tid og krever enorme ressurser.

Men det krever at journalisten kommer seg ut av kontoret og forlater den elskelige telefonen en stund, samt at man er nysgjerrig og interessert i det man jobber med.

II. KULTURJOURNALISTIKKEN

Når avsløringer ikke er spektakulære i tradisjonell forstand; kjente levende mennesker, korrupsjon, krig etc., så forsvinner de ofte, fordi en av de store fordømmene innen norsk journalistikk kan samles under denne paraplyen: «kultur er ikke viktig», men mer som en dessert etter søndagsmiddagen.

A. Kopier: VG 10.8, 15.8, 21.8, 22.8, 23.8 og 27.8.

B. METODERAPPORT

1. Børre Haugstad.
2. «En av verdens store kunstsatter i fare - Edvard Munchs malerier smuldrer opp».
3. Publisert i VG: 10.8, 15.8, 21.8, 22.8, 23.8 og 27.8.
4. Rampelys-redaksjonen i VG. Postbok 1185 Sentrum, 0107 Oslo. TLF: 22 000 751.
5. Børre Haugstad, Fougstadsgate 9, 0173 Oslo. TLF: 91 18 29 24.
- 6.

a) Da jeg sommeren 2003 tok over ansvaret for å skrive reportasjer til Kunstblikk (Bevegelser) i VG på søndager, startet jeg arbeidet med å kartlegge problemer og verdier på Norges viktigste kunstner, nemlig Edvard Munch.

I løpet av denne kartleggingen blant ansatte på Munchmuseet dukket problemene opp med oppbevaringen av hans malerier på Munchmuseet på Tøyen, samt Oslo kommunes uvillighet til å bevilge penger.

b) Det ble raskt klart for meg at dette ikke bare var noen viktige bilder i norsk kunsthistorie som var truet av offentlig vanskjøtsel, men at det her var snakk om en av verdens store kunstskeer som var truet.

Og at det blant fagfolk både på Munchmuseet og blant fagfolk ikke var særlig tvil om at Munch ikke bare var en verdenskjent kunstner, men en av de store stilskapende kunstnerne, altså en av de viktigste på linje med Michelangelo, Rembrandt og Picasso, i kunsthistorien.

Så det som i utgangspunktet hadde tittelen «Edvard Munchs kunstskeer - verdi 20 milliarder kroner - i fare», fikk et litt annet perspektiv.

Ny tittel ble: «En av verdens store kunstskeer i fare - Edvard Munchs malerier smuldrer opp».

Samtidig var det vanskelig å ta inn over seg og forholde seg til at det var snakk om en av verdens store kunstskeer.

Og at den ble så vanskjøttet som den ble.

Viktigheten av denne saken var heller ikke lett å formidle, et land i utkanten av verden har ikke slike skatter, bare store sportsstjerner... Mer om det senere.

c) Etterhvert viste det seg at Nasjonagalleriet var i en liknende situasjon som Munchmuseet på Tøyen.

d) Det viste seg raskt at problemene både på Munchmuseet og Nasjonalgalleriet var blitt så prekære, at når jeg først kom meg ut og fikk snakket med de som jobbet der personlig, så bød det ikke på store problemer med å få folk i første omgang på Munchmuseet til å stå fram med problemene. Det var som å lette på lokket på en trykkoker.

På telefonen var de ikke særlig interessert i å snakke. Men når jeg personlig dukket opp flere ganger og de forsto at jeg var interessert og hadde litt faglig bakgrunn for mine undersøkelser, så åpnet de seg.

Jeg brukte også en del kilder utenfor Munchmuseet for å sette det hele i perspektiv. De kildene hjalp meg også til å se alvoret i den offentlige vanskjøtsel av en slik kunstskeer.

Og at Norge misbruker en gylden sjanse til å bruke en slik internasjonal kunstsatt som en attraksjon mange flere enn Norges befolkning er interessert i.

Konfrontert med den overveldende dokumentasjonen fra ledelsen på Munchmuseet og støtten fra fagfolk, så innrømmet kulturbyråden i Oslo at de hadde gitt Munchmuseet for få ressurser.

Det morsomme var jo at artikkelserien startet 10.august, og jeg allerede 22.august, 12 dager senere kunne skrive at Oslo kommune bevilger 50 millioner kroner til Munchmuseet og at kulturbyråden innrømmet overfor meg at VGs artikler hadde vært avgjørende for at kommunen fikk rævva i gir. Noe jeg også skrev i saken.

Fullt så lett var det ikke å få kulturministeren til å lette på røven når det gjelder Nasjonalgalleriet.

Artiklene om Munchmuseet førte til at jeg fikk tips av lesere om liknende forholdene ved Nasjonalgalleriet.

Nasjonalgalleriet sitter jo også på enorme kunstsatter, bl.a. en stor Munch-samling og den viktigste versjonen av «Skrik», et av verdens mest berømte malerier.

7. Et par uker brukte jeg nok på arbeidet med all jobbing i og utenfor arbeidstid.
8. Denne saken ble fulgt opp med kommentarer og på lederplass av både Aftenposten(12.8), Dagbladet(17.8) og i VG(23.8). Aftenposten stjal saken rått uten å angi VG som kilde for avsløringene. Dagbladet oppga VG som kilde til avsløringene

Jeg synes det er veldig viktig å synliggjøre at avsløringer/nyheter om kultur er gode nyheter. Derfor sendes denne saken inn. Denne type tunge, viktige nyheter forsvinner hele tiden i kampen om oppmerksomhet med andre nyheter som kanskje er langt mindre viktige, men som får større plass og oppslag av mer eller mindre opplagte grunner.

Fete nyheter/avsløringer om svært viktige ting som angår hele Norges befolkning, ja hele verden(det høres passe dustete ut å skrive, kanskje fordi vi i Norge bærer på en arv om å stå med lua i handa, jante, jante, jante, vi er jo ikke så viktige, jeg vet ikke), klarer ikke å trenge igjennom til førstesiden i en avis som VG.

Min første avsløring i VG 10.august - «Munchs kunstskatt i fare» - er ikke en gang verdig en henvisning på forsiden, men «taper» i kampen mot disse fire sakene: kjendiser gifter seg, kjendiser holder seg i form, kjendis ikke fin nok for hoffet og raftingdrama.

Heller ikke noen av de andre sakene fikk førstesidehenvisning. Meget interessant!

Når det ikke bare er snakk om Munchs kunstskatt som er i fare, men en av verdens store kunstskatter, så trekkes det her opp et interessant trekk ved det å drive med kulturjournalistikk i en tabloidavis.

Problemet for den type journalistikk som jeg driver med blir da også at den på en måte «ikke slår så hardt», «virker ikke så imponerende», når den ikke havner på førstesiden. De blir ikke spektakulære fordi de ofte ikke har med en eller annen levende kjendis eller kjent person å gjøre.

Slik er våre fordommer, at da får ikke saken preg av avsløring. Og slik er kulturjournalistikkens dilemma. Det er førstesidene som slår imot deg og påvirker deg.

Og jeg tror(vet) vi alle blir preget av forsider. Når ble for eksempel SKUP-priser delt ut til avsløringer som ikke var forsidestoff?

9. Oslo 19.1.2004. børre haugstad.